RAAP BELGIË – RAPPORT 812

HANSWIJKVAART 51

te Mechelen

[ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK]

[PROGRAMMA VAN MAATREGELEN]

Bureauonderzoek – 2023B156

RAAP
archeologie
op maat

[COLOFON]

[HANSWIJKVAART 51 TE MECHELEN]

[Archeologienota Archeologisch Vooronderzoek]

[Verslag van de Resultaten]

Bureauonderzoek - 2022B156

[DATUM] 19-9-2023

[AUTEUR(S)] C. Swaelens

[PROJECTBEGELEIDING] L. Ryckebusch

[RAAP-PROJECT] MEHA02

[ERKEND ARCHEOLOOG TYPE 1] RAAP België (OE/ERK/Archeoloog/2016/00154)

[BEWAARPLAATS DOCUMENTATIE] RAAP België, Begoniastraat 13, 9810 Eke

[BEVOEGD GEZAG] agentschap Onroerend Erfgoed

RAAP ARCHEOLOGISCH ADVIESBUREAU B.V.

Begoniastraat 13; 9800 Eke

telefoon: 09/311 56 20 - 0498/44 16 99

E-mail: raap@raap.be

© RAAP België BV, 2023
RAAP België aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 GEMOTIVEERD ADVIES

In de volgende paragrafen zullen de resultaten van het uitgevoerde archeologische vooronderzoek, beschreven in het bijgaande verslag van resultaten, in het kader worden geplaats van een programma van maatregelen. Het doel van dit document is om vast te stellen of het uitgevoerde archeologische vooronderzoek enerzijds voldoende informatie heeft opgeleverd om de noodzaak van archeologisch vervolgonderzoek te toetsen en om indien noodzakelijk vast te kunnen stellen welke onderzoeksmethoden toegepast dienen te worden in het verdere onderzoek. Of dat er anderzijds kon worden vastgesteld of het noodzakelijk is en op welke manier er bij de uitvoering van de plannen die worden omschreven in de omgevingsvergunning rekening kan worden gehouden met archeologisch erfgoed.

1.1 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Het vooronderzoek kon volledig uitgevoerd worden, en leverde voldoende informatie op om een gefundeerde uitspraak te doen over de aan-/afwezigheid van archeologisch erfgoed, de potentiële kenniswinst en de omgang hiermee.

Het doel van dit onderzoek was na te gaan of er kans is op aanwezigheid van waardevolle archeologische resten. Hierbij zijn gegevens verzameld over de aardkundige, archeologische en historisch context van het plangebied. Op basis daarvan werd een archeologische verwachting opgesteld, werd nagegaan wat de invloed is van de werken op het archeologisch erfgoed en welke maatregelen er dienen te worden genomen in functie van eventueel verder onderzoek.

Het plangebied bevindt zich op een hoger gelegen plateau, ten zuidoosten van de historische stadskern van Mechelen, tussen de Dijle in het noorden en de Zenne in het zuiden. Op de tertiairgeologische kaart is het plangebied gelegen binnen de formatie van Zelzate, nl. het Lid van Bassevelde. Deze bestaat uit donkergrijs, fijn zand en is silthoudend en bevat glauconiet en mica. Dikke kleilagen kunnen eveneens voorkomen. Het lid wordt aangetroffen in een heuvelachtig landschap. De top van het tertiair bevindt zich tussen 0 en 5m - MV. De profieltype die in het plangebied voorkomt volgens de quartairgeologisch kaart 1:20.000 is type 3. Dit bestaat uit een opeenvolging van eolische afzetting uit de geologische periode het weichseliaan (laat-pleistoceen) of mogelijk ook het vroeg-holoceen. Het gaat om zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen en silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen. Mechelen ligt binnen de eerst vermelde zone. Onder deze eolische afzettingen bevindt zich een pakket fluviatiele afzettingen uit het weichseliaan (laat-pleistoceen).

Uit bovenstaand bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen buiten de historische stadskern van Mechelen, op een hoogte tussen de Dijle in het noorden en de Zenne in het zuiden. Deze hogere ligging zal een aantrekkingskracht gehad hebben op de mens in het verleden. Uit recent onderzoek blijkt dat in de omgeving zowel sporen uit de bronstijd, ijzertijd en uit de Romeinse periode zijn aangetroffen. Uit de volle middeleeuwen zijn er tot op heden geen attestaties. In de periode na de middeleeuwen werd de regio met zekerheid terug bewoond. Wat betreft de periode van WOII, kan gesteld worden dat de stationsomgeving hevig heeft geleden onder de bombardementen door geallieerden en Duitse bezetting.

Het historisch kaartmateriaal toont in de zuidoostelijke helft verschillende waterpartijen en bewoning in het oosten uit de 18e eeuw (voorloper van kasteel De Mot?). In de loop van de 19e eeuw werden fabrieksgebouwen voorzien waaronder een gasfabriek dat in de loop van het laatste kwartaal van de 20e eeuw werd afgebroken. Nadien werden de percelen binnen het plangebied opgehoogd.

In 2018 werd een bodemonderzoek uitgevoerd. Er werd verontreiniging aangetroffen met minerale olie, PAK's, zware metalen, cyaniden en asbest in het vaste deel van de aarde en het grondwater. De verontreinigingen zijn ontstaan op het westers perceel en worden toegeschreven aan de ophooglaag die aanwezig is over het gehele perceel. Deze laag werd voor 1995 aangebracht. Deze aanvullaag bestaat uit een puin-, grind-, steen – en baksteenhoudende zandlaag. Hieronder werd een leemlaag of lemige zandlaag aangetroffen. De bodem dient plaatselijk gesaneerd te worden tot op een diepte van 150cm -MV. Verder zal over de volledige oppervlakte van het terrein slechts 10 tot 25 cm afgegraven worden tot op 8.85 mTAW (huidig maaiveld bevindt zich op ca. 9.10 mTAW) waar, op het nieuwe maaiveld, de funderingen aangelegd zullen worden. M.a.w. kan gesteld worden dat alle bodemingrepen zich binnen het gabarit van de huidige ophoging zullen uitgevoerd worden.

Gezien alle onderzoeksvragen beantwoord konden worden, is **verder vooronderzoek niet aangewezen**.

1.2 DE AAN-/AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Het bureauonderzoek heeft de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet kunnen bevestigen. Wel kon het onderzoek aan tonen dat het oorspronkelijk bodemarchief reeds ernstige verstoring kent ten gevolge van menselijke ingreep.

1.3 IMPACTBEPALING

De geplande werken kaderen in een omgevingsaanvraag voor het verkavelen van gronden. Op basis van het onderzoek blijkt dat er nog voldoende gegevens bekend zijn omtrent de gaafheid en bijgevolg het archeologisch (kennis)potentieel van het projectgebied. Er wordt geen verder archeologisch vooronderzoek geadviseerd gezien de reeds aanwezige diepe verstoringen.

Enerzijds dient rekening gehouden te worden met de grote mate van verontreiniging binnen het westelijk deel van het plangebied. De bodem dient plaatselijk tot 150 cm gesaneerd te worden. Dit zal de bodem danig verstoren dat, indien archeologische sporen aanwezig zijn, deze na de saneringswerken niet meer aanwezig zullen zijn, of slechts gedeeltelijk. Binnen dit deel van het plangebied zal de kenniswinst te gering zijn, gezien het slechts een oppervlakte van ca. 1.200 m^2 betreft. Wat betreft het zuidoostelijk deel van het plangebied kan gesteld worden dat onder de 1m hoge ophoging (zoals aangetoond op het DTM) de bodem reeds ernstige verstoringen heeft ondergaan bij het uitgraven van de historische waterpartijen, toebehorend aan het reeds verdwenen kasteel De Mot.

1.4 WAARDERING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

Niet van toepassing.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Gezien er geen verdere maatregelen voorzien worden, is er geen Programma van Maatregelen nodig.

Ondanks dat er geen verdere maatregelen voorzien zijn, wordt er wel gewezen op de meldingsplicht die geldt bij de vondst van een roerend of onroerend goed met archeologische erfgoedwaarde, zoals deze omschreven wordt in Artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Dit geldt voor vondsten gedaan buiten de context van archeologisch vooronderzoek, archeologische opgravingen, of gebruik van een metaaldetector.